

Byla C-873/19

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2019 m. lapkričio 29 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Schleswig-Holsteinisches Verwaltungsgericht (Vokietija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. lapkričio 20 d.

Pareiškėja:

Deutsche Umwelthilfe e. V.

Atsakovė:

Vokietijos Federacinė Respublika

Trečiasis asmuo:

Volkswagen AG

Pagrindinės bylos dalykas

Aplinkos asociacijos teisė pareikšti ieškinį byloje dėl leidimo dyzeliniuose varikliuose naudoti valdiklius – Vadinamojo terminio intervalo leistinumą pagal Reglamentą Nr. 715/2007 – Valdiklio būtinumo vertinimo matas ir kriterijai

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Orhuso konvencijos ir Sąjungos teisės išaiškinimas, SESV 267 straipsnis.

Prejudiciniai klausimai

1. Ar 1998 m. birželio 25 d. Orhuse pasirašytos ir 2005 m. vasario 17 d. Tarybos sprendimu 2005/370/EB Europos bendrijos vardu patvirtintos Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais 9 straipsnio

3 dalis, siejama su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsniu, aiškinama taip, kad aplinkos organizacijos iš esmės turi turėti galimybę teisme užginčyti sprendimą, kuriuo – galbūt pažeidžiant 2007 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 715/2007 dėl variklinių transporto priemonių tipo patvirtinimo atsižvelgiant į išmetamųjų teršalų kiekį iš lengvųjų keleivinių ir komercinių transporto priemonių (Euro 5 ir Euro 6) ir dėl transporto priemonių remonto ir priežiūros informacijos prieigos 5 straipsnio 2 dalį – leidžiama dyzelinių lengvųjų automobilių su valdikliais gamyba?

2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

- a) Ar 2007 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 715/2007 dėl variklinių transporto priemonių tipo patvirtinimo atsižvelgiant į išmetamųjų teršalų kiekį iš lengvųjų keleivinių ir komercinių transporto priemonių (Euro 5 ir Euro 6) ir dėl transporto priemonių remonto ir priežiūros informacijos prieigos 5 straipsnio 2 dalis aiškinama taip, kad valdiklio būtinumo variklio apsaugai nuo pažeidimų ar avarijos ir saugiam transporto priemonės naudojimui vertinimo matas iš esmės yra naujausias technologijų lygis, kai jis suprantamas kaip techninės galimybės EB tipo patvirtinimo momentu?
- b) Ar reikia atsižvelgti, be technologijų lygio, į kitas aplinkybes, dėl kurių galėtų būti leidžiama naudoti valdiklį, nors, vertinant vien pagal naujausią technologijų lygį, jo „būtinumas“ nebūtų pateisinamas, kaip tai suprantama pagal 2007 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 715/2007 dėl variklinių transporto priemonių tipo patvirtinimo atsižvelgiant į išmetamųjų teršalų kiekį iš lengvųjų keleivinių ir komercinių transporto priemonių (Euro 5 ir Euro 6) ir dėl transporto priemonių remonto ir priežiūros informacijos prieigos 5 straipsnio 2 dalies antro sakinio a punktą?

Nurodytos tarptautinės teisės nuostatos

JT EEK Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimanant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais (toliau – Orhuso konvencija) 9 straipsnio 3 dalis

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

2005 m. vasario 17 d. Tarybos sprendimas 2005/370/EB dėl Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimanant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais sudarymo Europos bendrijos vardu

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnis ir 52 straipsnio 1 dalis

2007 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 715/2007 dėl variklinių transporto priemonių tipo patvirtinimo atsižvelgiant į išmetamųjų teršalų kiekį iš lengvųjų keleivinių ir komercinių transporto priemonių (Euro 5 ir Euro 6) ir dėl transporto priemonių remonto ir priežiūros informacijos prieigos 5 straipsnio 2 dalis

2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Gesetz über ergänzende Vorschriften zu Rechtsbehelfen in Umweltangelegenheiten nach der EG-Richtlinie 2003/35/EG (arba *Umwelt-Rechtsbehelfsgesetz*, Įstatymas dėl papildomų nuostatų, susijusių su teisių gynimo priemonėmis aplinkos klausimais pagal Direktyvą 2003/35/EB; toliau – *UmwRG*) 1, 2 ir 3 straipsniai

Verordnung über die EG-Genehmigung für Kraftfahrzeuge und ihre Anhänger sowie für Systeme, Bauteile und selbstständige technische Einheiten für diese Fahrzeuge (arba *EG-Fahrzeuggenehmigungsverordnung*, Potvarkis dėl motorinių transporto priemonių ir jų priekabų bei šių motorinių transporto priemonių sistemų, konstrukcinių dalių ir atskirų techninių įtaisų EB patvirtinimo; EG-FGV) 25 straipsnio 1 ir 2 dalys

Verwaltungsgerichtsordnung (Administracinių bylų teisenos kodeksas; *VwGO*) 42 straipsnis ir 113 straipsnio 1 dalies pirmas sakiny

Faktinių aplinkybių ir proceso santrauka

- 1 Bylos šalys ginčijasi dėl pareiškėjos teisės pareikšti ieškinį ir dėl valdiklių, kuriuos naudoti draudžiama, egzistavimo arba, kitaip tariant, dėl valdiklių, naudojamų *Volkswagen AG*, kuri byloje dalyvauja kaip trečiasis asmuo, gaminamų *VW Golf Plus TDI* (2 litrų) modelio transporto priemonių varikliuose, leistinum.
- 2 Pareiškėja yra pagal *UmwRG* 3 straipsnį pripažinta aplinkos asociacija, turinti teisę kreiptis į teismą; pagal įstatus jos veiklos tikslas – skatinti gamtos ir aplinkos apsaugą bei aplinkai ir sveikatai reikšmingą vartotojų apsaugą, visų pirma informuojant ir konsultuojant vartotojus.
- 3 Trečiais asmuo yra Vokietijos automobilių gamintoja, ji gamina, be kitų, *VW Golf Plus TDI* (2 litrų) modelio transporto priemones. Šio modelio transporto priemonėse įrengtas dyzelinis variklis su EA 189 „Euro 5“ tipo agregatu. Per

vadinamąją dyzelių aferą paaiškėjo, kad trečiasis asmuo, be kita ko, minėto modelio transporto priemonėse gamykloje įmontuodavo valdiklį. Tipo patvirtinimo momentu šios versijos variklio valdymo bloke buvo įdiegta programinė įranga, kuri leisdavo atpažinti, ar transporto priemonė ant bandymo stendo įveiks važiavimo ciklą. Šiuo atveju būdavo įjungiamas specialus režimas, kuriuo gerokai padidinama išmetamųjų dujų recirkuliacijos dalis, taigi transporto priemonė išmeta mažiau azoto oksido. Realiomis važiavimo sąlygomis šis režimas visiškai išjungiamas, todėl išmetamo azoto oksido kiekis yra daug didesnis. Vykstant patvirtinimo procedūrai *Kraftfahrt-Bundesamt* (Federalinė motorinių transporto priemonių tarnyba, toliau – KBA), trečiasis asmuo paraškoje šios programinės įrangos nenurodė. Taigi transporto priemonių išmetamo azoto oksido kiekis ant bandymo stendo leistinųjų ribų pagal EB tipo patvirtinimą neviršija, o įprastomis eksploataavimo kelyje sąlygomis – viršija.

- 4 Įsigaliojusių, šiuo atveju neginčijamų 2015 m. spalio 15 d. sprendimų *Kraftfahrt-Bundesamt* (KBA) trečiajam asmeniui, be kita ko, nurodė išmontuoti valdiklius, kuriuos naudoti draudžiama, ir imtis tinkamų priemonių atitiktčiai atkurti. Konkretūs sprendimai, prieš juos pradėdant taikyti praktiškai, turėjo būti patvirtinti KBA.
- 5 Tuomet trečiasis asmuo sukūrė programinės įrangos naujinį, kuriuo turėjo būti pašalinti išaiškėję transporto priemonių išmetamosios sistemos trūkumai.
- 6 2016 m. birželio 20 d. sprendime dėl leidimo eksploatuoti KBA konstatavo, kad, trečiajam asmeniui *VW Golf Plus TDI* (2 litrų) modelio transporto priemonėse įdiegus savo sukurtą programinės įrangos naujinį valdiklių, kuriuos naudoti draudžiama, nebėra, o dar esančius valdiklius naudoti leidžiama.
- 7 Atsakė taip pat nurodė, jog, net ir įdiegus programinės įrangos naujinį, atitinkamose transporto priemonėse veikia vadinamasis terminis intervalas, kuriame išmetamųjų dujų recirkuliacijos dalis valdoma pagal aplinkos temperatūrą. Remiantis trečiojo asmens pateikta informacija, esant žemesnei kaip -9°C aplinkos temperatūrai, išmetamųjų dujų recirkuliacijos dalis yra 0 %, temperatūros diapazone nuo -9 iki 11°C – 85 %, esant aukštesnei kaip 11°C temperatūrai – didėja, kol galiausiai viršijus 15°C pasiekia 100 %.
- 8 2016 m. lapkričio 15 d. pareiškėja dėl to pareiškė prieštaravimą, dėl kurio sprendimas iki šiol nepriimtas. Todėl 2018 m. balandžio 24 d. ji pateikė prašymą, kuriuo visų pirma reikalauja panaikinti 2016 m. birželio 20 d. sprendimą dėl leidimo eksploatuoti tiek, kiek jame konstatuota, kad nebuvo nustatyta valdiklių, kuriuos naudoti draudžiama, o esami valdikliai kvalifikuoti kaip leistini.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 9 Pareiškėjos manymu, pagal Reglamento Nr. 715/2007 5 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį draudžiama naudoti ir tuos valdiklius, kuriuos KBA laikė leistiniais, nes įmontuoti valdikliai suveikia jau tada, kai pasiekama Vokietijoje vyraujanti

vidutinė temperatūra. Tačiau iš esmės gamintojai gali sukonstruoti ir įrengti variklius, dėl kurių techniniu požiūriu nereikėtų sumažinti išmetamųjų dujų valymo sistemų veikimo jau pasiekus vidutinę temperatūrą – taigi įprastomis sąlygomis.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų santrauka

Dėl pirmojo klausimo: pareiškėjos locus standi

- 10 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo manymu, pagal nacionalinę proceso teisę pareiškėja šiame procese neturi *locus standi* (I skirsnis), taigi lemiamą reikšmę turi tai, ar ji *locus standi* gali kildinti tiesiogiai iš Sąjungos teisės (II skirsnis).

I. Locus standi pagal nacionalinę proceso teisę

- 11 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmiausia išnagrinėjo, ar pareiškėjos *locus standi* kyla iš *UmwRG* 2 straipsnio 1 dalies, siejamos su 1 straipsnio 1 dalies pirmu sakiniu. Teismas tokią galimybę paneigia, nes ji net nepatenka į *UmwRG* 1 straipsnio 1 dalyje nustatytą *UmwRG* taikymo sritį. Tam turėtų būti ginčijamas administracinis aktas, kuriuo leidžiamas „projektas“. Lengvųjų automobilių tipo patvirtinimas ir net šiuo atveju ginčijamas leidimas eksploatuoti kaip tipo patvirtinimo modifikavimas yra susiję su leidimu naudoti gaminį, o ne su projektu. Platus projekto sąvokos aiškinimas ir *UmwRG* nuostatų taikymas pagal analogiją šiuo atveju taip pat negalimi.
- 12 Pareiškėja negali *locus standi* kildinti ir tiesiogiai iš Orhuso konvencijos 9 straipsnio 3 dalies, nes joje įtvirtinta nuostata netaikoma tiesiogiai. Priešingai, jos įgyvendinimas ir poveikis priklauso nuo kitų nacionalinės teisės aktų priėmimo (žr. 2017 m. gruodžio 20 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation*, C-664/15, EU:C:2017:987).
- 13 Galiausiai pareiškėja negali teisme kaip savo intereso įgyvendinti ir jokių fizinio asmens turimų subjektyviųjų teisių viešosios teisės reglamentuojamų subjektų atžvilgiu, nes šiuo atveju nematyti, kad tokia subjektyvioji teisė viešosios teisės reglamentuojamų subjektų atžvilgiu būtų. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo manymu, vienintelis šiuo atveju galimas Reglamento Nr. 715/2007 5 straipsnio 2 dalies pirmame sakinyje nustatyto draudimo naudoti valdiklius pažeidimas fiziniam asmeniui nesuteikia subjektyviosios teisės, nes nuostata nėra skirta individualiai piliečių apsaugai.

II. Locus standi tiesiogiai pagal Sąjungos teisę

- 14 Taigi, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo manymu, sprendimui yra reikšminga aplinkybė, ar pareiškėja *locus standi* gali kildinti

tiesiogiai iš Sąjungos teisės. Atsižvelgiant į naujausią Teisingumo Teismo jurisprudenciją (2017 m. gruodžio 20 d. Sprendimas *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation*, C-664/15, EU:C:2017:987), tokia teisė galėtų kilti iš Orhuso konvencijos 9 straipsnio 3 dalies, siejamos su Chartijos 47 straipsnio pirma pastraipa. Pažymėtina, kad šios bylos faktinėmis aplinkybėmis taikytina ne Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2 dalis, o šio straipsnio 3 dalis, nes, viena vertus, sprendimas dėl leidimo eksploatuoti nėra sprendimas, kuriam būtų taikomas Orhuso konvencijos 6 straipsnis. Šiuo atveju nekalbama apie planuojamą veiklą, pagal 6 straipsnio 1 dalies a punktą nurodytą I priede, taip pat nėra taip, kad, kaip nustatyta 6 straipsnio 1 dalies b punkte, vadovaujantis nacionaliniais įstatymais būtų taikytinos šio straipsnio nuostatos dėl to, kad nagrinėjamas sprendimas galėtų turėti didelį poveikį aplinkai, – nes nacionalinėje teisėje nėra nuostatos, kuria vadovaujantis šis straipsnis būtų taikomas šiuo atveju. Kita vertus, nacionalinėje teisėje nėra ir tokios normos, pagal kurią šiuo atveju turėtų būti taikomos kitos atitinkamos konvencijos nuostatos, kaip tai suprantama pagal Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį.

- 15 Sprendime dėl Austrijos teisės aktų Teisingumo Teismas nurodė, jog šių teisės normų sąveika valstybės nares įpareigoja užtikrinti veiksmingą teisminę Sąjungos teisėje garantuojamų teisių, pirmiausia aplinkos teisės nuostatų, apsaugą. Visų pirma, nacionalinės teisės aktuose nustatytais kriterijais iš aplinkos asociacijų negali būti atimama galimybė reikalauti patikrinti, kaip laikomasi iš Sąjungos aplinkos teisės aktų kylančių teisės nuostatų. Vykdydamos šiuos reikalavimus valstybės narės turi tam tikrą veikimo laisvę, vis dėlto jos negali nustatyti tokių griežtų reikalavimų, kad aplinkos asociacijoms praktiškai būtų neįmanoma užginčyti veiksmų ir neveikimo, kaip tai suprantama pagal Orhuso konvencijos 9 straipsnio 3 dalį. Todėl nacionaliniai teismai proceso teisę turi aiškinti, kiek įmanoma, tiek pagal Orhuso konvencijos 9 straipsnio 3 dalyje nustatytus tikslus, tiek pagal veiksmingos teisminės Sąjungos teise suteikiamų teisių apsaugos tikslą. Jei tai neįmanoma, nacionalinis teismas nagrinėdamas bylą turi netaikyti šiems principams prieštaraujančios procesinės nuostatos.
- 16 Šio sprendimo pasekmės nacionalinei proceso teisei nacionalinėje jurisprudencijoje vertinamos skirtingai.
- 17 Pavyzdžiui, *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlyno administracinis teismas) 2018 m. balandžio 18 d. sprendime padarė išvadą, jog, atsižvelgiant į 2017 m. gruodžio 20 d. Teisingumo Teismo sprendimą, pripažintos aplinkos asociacijos gali teisme pasiekti, kad būtų laikomasi grynai objektyviųjų aplinkos teisės nuostatų, grindžiamų Sąjungos aplinkos teise. Atitinkama Vokietijos nuostata taikoma, jei *locus standi* patvirtinimui pakanka, jog pripažinta aplinkos asociacija reikalauja laikytis iš Sąjungos aplinkos teisės kylančių teisės nuostatų.
- 18 Kitokią teisinę išvadą padarė *Verwaltungsgericht Düsseldorf* (Diuseldorfo administracinis teismas) 2018 m. sausio 24 d. sprendime. Jo manymu, pagal Orhuso konvencijos 9 straipsnio 3 dalį, siejamą su Chartijos 47 straipsnio pirma pastraipa, nėra reikalaujama aplinkos asociacijoms suteikti teises pareikšti grupės

skundą kitais nei *UmwRG* numatytais atvejais. Taip yra dėl to, kad nacionalinis teisės aktų leidėjas neprivalo garantuoti visiškai neapribotos teisės kreiptis į teismą. Tai kyla jau tiesiogiai iš Orhuso konvencijos, pagal kurią gali būti nustatyti apskundimo „kriterijai“. Chartijos 52 straipsnio 1 dalyje taip pat numatyta galimybė teisės aktais apriboti Chartijos 47 straipsnio pirmoje pastraipoje įtvirtintą teisę į veiksmingą teisinę gynybą. Pagal nacionalinę proceso teisę aplinkos asociacijos iš esmės turi plačias teises kreiptis į teismą. Todėl aplinkybė, kad jos teisme negali užginčyti leidimo naudoti atskirus gaminius, nereikia neproporcingo apribojimo, nes gaminiai savaime vargu ar turi reikšmę aplinkos teisės požiūriu. Galiausiai nacionalinės teisės aktuose numatytos galimybės aplinkos asociacijoms apskusti institucijų sprendimus yra platesnės nei numatytosios pagal Austrijos proceso teisę, kuria buvo grindžiamas [2017 m.] gruodžio 20 d. Teisingumo Teismo sprendimas.

- 19 Taip pat atsižvelgdamas į šią skirtingą nacionalinę jurisprudenciją prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar Orhuso konvencijos 9 straipsnio 3 dalis, siejama su Chartijos 47 straipsniu, aiškintina taip, kad, be jau *UmwRG* numatytų teisinės apsaugos galimybių, pripažintos aplinkos asociacijos turi turėti galimybę užginčyti institucijų suteiktą šioje byloje nagrinėjamo pobūdžio leidimą naudoti gaminį, jei siekiama, kad būtų laikomasi objektyviųjų Sąjungos aplinkos teisės nuostatų.
- 20 Pagal Orhuso konvencijos 9 straipsnio 3 dalį kiekviena Šalis užtikrina, kad visuomenės atstovai, atitinkantys nacionaliniuose įstatymuose numatytus kriterijus, jeigu tokie yra, galėtų administracine arba teismo tvarka kreiptis dėl privačių asmenų arba valstybės institucijų, pažeidžiančių nacionalinių įstatymų nuostatas, susijusias su aplinkosauga, veiksmų arba neveikimo užginčijimo. Taigi ir iš Orhuso konvencijos kyla, kad teisė pateikti grupės skundą taikoma ne neribotai, o tik tiek, kiek aplinkos asociacijos atitinka tam tikrus pagal nacionalinę teisę nustatytus kriterijus; tad valstybės narės priimdamos savo procesines nuostatas turi veikimo laisvę. Vis dėlto valstybių narių nustatyti kriterijai negali būti tokie griežti, kad aplinkos asociacijoms praktiškai būtų neįmanoma užginčyti veiksmų ir neveikimo, kaip tai suprantama pagal Orhuso konvencijos 9 straipsnio 3 dalį.
- 21 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pirmiausia kyla abejonė, ar „nacionaliniuose įstatymuose [numatyti kriterijai]“, kaip nurodyta Orhuso konvencijos 9 straipsnio 3 dalyje, apima tik tokius kriterijus, kurie susiję su teisę užginčyti turinčių subjektų grupe. Tokiu atveju valstybės narės veikimo laisvę turėtų tik dėl klausimo, kurioms aplinkos asociacijoms turėtų būti suteikiama teisė pateikiant grupės skundą teisme ginti su aplinka susijusį viešąjį interesą. Tokius privalomus kriterijus nacionalinis teisės aktų leidėjas nustatė *UmwRG* 3 straipsnyje.
- 22 Vis dėlto Orhuso konvencijos 9 straipsnio 3 dalį būtų galima aiškinti ir taip, kad valstybės narės taip pat gali numatyti skirtumus pagal užginčijimo dalyką ir taip tam tikriems institucijų sprendimams taikyti aplinkos asociacijų inicijuotos

teisminės peržiūros išimtį. Atsižvelgiant į tai, kad institucijos priima daugybę su aplinka susijusių sprendimų, galėtų būti tikslinga apsiriboti tam tikrais, poveikio aplinkai aspektu reikšmingais sprendimais. Tuo remiantis būtų galima manyti, jog nacionalinio teisės aktų leidėjo sprendimas į *UmwRG* taikymo sritį neįtraukti leidimų naudoti gaminį iš esmės atitinka Orhuso konvencijos 9 straipsnio 3 dalį. Negalima teigti, kad kiekvienas leidimas naudoti gaminį aplinkos aspektu yra tik mažareikšmis; kita vertus, atsižvelgiant į daugybę leidimų naudoti atskirus gaminius – pavyzdžiui, vietos kompetentingos patvirtinančiosios institucijos leidimą eksploatuoti konkrečią variklinę transporto priemonę – ir dėl praktinių sumetimų valstybės narės turi turėti galimybę taikydamos standartinį vertinimą išvengti netikrumo dėl trečiųjų asmenų, kurie iki tol nedalyvavo procese, galimybės užginčyti tam tikrus atskirus sprendimus. Juo labiau kad paprastai jiems nepranešama apie sprendimą ir neteikiama informacija apie apskundimo galimybę.

- 23 Be to, bylos, kurioje Teisingumo Teismas priėmė vadinamąjį *Protect* sprendimą, faktinės aplinkybės skiriasi nuo šio atvejo aplinkybių. Priešingai nei išnagrinėtu atveju, nacionalinėje teisėje jau *UmwRG* numatyta galimybė aplinkos asociacijoms prašyti peržiūrėti leidimus įgyvendinti projektą. Nėra taip, kad pagal nacionalinės teisės aktus visiškai nebūtų suteikiama teisės pateikti grupės skundą. Taigi panašios teisinės apsaugos spragos, kokia buvo konstatuota 2017 m. gruodžio 20 d. sprendime dėl Austrijos teisės, nacionalinėje proceso teisėje kaip tik nėra.

Dėl antrojo klausimo

- 24 Jei Teisingumo Teismas į pirmąjį prejudicinį klausimą atsakys teigiamai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo atsakyti ir į antrąjį klausimą. Jei būtų preziumuojama, kad ir šiuo atveju pareiškėja turi *locus standi*, lemiamą reikšmę sprendimui dėl skundžiamo sprendimo dėl leidimo eksploatuoti teisėtumo turėtų Reglamento Nr. 715/2007 5 straipsnio 2 dalies aiškinimas, visų pirma, taikytinas valdiklio „būtinumo“ vertinimo matas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo atliekamas sprendimo dėl leidimo eksploatuoti teisėtumo tyrimas priklauso, be kita ko, nuo to, ar – kaip mano KBA – leidžiama naudoti trečiojo asmens nurodytus valdiklius.
- 25 Nesiginčijama dėl to, kad ir įdiegus programinės įrangos naujinį, kurį leido naudoti KBA skundžiamu sprendimu, valdikliai atitinkamų transporto priemonių variklio valdymo sistemoje tebenaudojami. Pagal Reglamento Nr. 715/2007 5 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį iš esmės juos naudoti draudžiama. Pagal Reglamento Nr. 715/2007 5 straipsnio 2 dalies antro sakinio a punktą išimties tvarka valdiklius naudoti leidžiama, jei jie yra būtini varikliui nuo pažeidimo ar avarijos apsaugoti ir transporto priemonei saugiai naudoti. Kada yra toks atvejis, Reglamente Nr. 715/2007 nenustatyta.
- 26 Reglamento Nr. 715/2007 konstatuojamosiose dalyse nurodyti įvairūs motyvai, kurie buvo reikšmingi priimant reglamentą. Pavyzdžiui, pagal 1 konstatuojamąją

dalį, nuostatos priimamos siekiant, be kita ko, užtikrinti aukštą aplinkos apsaugos lygį. 6 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, jog, siekiant gerinti oro kokybę ir laikytis taršos ribinių verčių, ypač būtina labai sumažinti iš dyzelinių transporto priemonių išmetamų azoto oksidų kiekį. Remiantis 7 konstatuojamąja dalimi, nuostatų nauda, į kurią reikia atsižvelgti, yra, be kitų, oro kokybės gerinimo, išlaidų sveikatai mažinimo ir gyvenimo trukmės ilginimo aspektai. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo manymu, tai yra reikšmingi požymiai, verčiantys preziumuoti, jog būtinumo sąvoka iš esmės aiškinama siaurai – juk didžiausias dėmesys Reglamente Nr. 715/2007 skiriamas viršesnių teisinių gėrių apsaugai. Taigi galiausiai būtų galima preziumuoti, jog vertinant, ar valdiklis iš tikrųjų būtinas variklio apsaugai ar motorinės transporto priemonės eksploatacijos saugai, automobilių gamintojai pirmiausia turi orientuotis į naujausią technologijų lygį.

- 27 Vis dėlto 7 konstatuojamojoje dalyje kalbant apie išmetamųjų teršalų standartų nustatymą atsiskleidžia šių tikslų santykinumas. Joje nurodyta, kad reikia atsižvelgti į padarinius rinkoms ir gamintojų konkurencingumui, taip pat į tiesiogines ir netiesiogines įmonių sąnaudas. Gali būti, kad reglamento leidėjai taip išreiškė, jog, be kuo platesnės aplinkos apsaugos tikslo, yra kitų aplinkybių, kurios ne tik buvo žinomos prieš priimant reglamentą, bet ir prireikus gali būti pasitelkiamos jį aiškinant. Vis dėlto, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, išimtis pagal Reglamento Nr. 715/2007 5 straipsnio 2 dalį iš esmės neturėtų būti galima, kai gamintojas dėl sąnaudų aspekto dyzelinius variklius techniškai konstruoja taip, kad įprastomis eksploataavimo sąlygomis neįmanoma užtikrinti veiksmingos išmetamųjų dujų valymo technologijos veikimo nedarant žalos varikliui, todėl ji daugiausia būna išjungta.
- 28 Tai, ar įvairūs argumentai turi įtakos būtinumo sąvokos aiškinimui ir, jei taip, koku mastu, yra antrinės Sąjungos teisės aiškinimo dalykas. Jis priskirtas Europos Sąjungos Teisingumo Teismo kompetencijai.